Senia - Keuzelijst geschiedenis, seizoen 2021-2022

Op pagina 1 t/m 5 staan de nieuwe titels, daarna volgen de boeken waarvoor al eerder leeswijzers verschenen.
Het aantal vermelde pagina's is ***exclusief*** *bronvermelding, noten, register, etc.*
Bij elk nieuw boek is de prijs vermeld. De tweede genoemde prijs is die van de e-bookversie, voor zover beschikbaar.

Boeken die meer studie vergen, wat minder makkelijk te lezen zijn, hebben in deze lijst het symbool 🕮 of 🕮🕮 gekregen.

Nieuwe titels

Erik Aerts - ***Zat het snor? Een geschiedenis van kat en mens in de lage landen***
G21-01, Sterck & De Vreese 2020, 229 p., € 24,90

In dit rijk en fraai geïllustreerde boek (ca. een derde van het boek bestaat uit afbeeldingen) neemt de auteur ons mee op een cultuurhistorische verkenning van de relatie tussen kat en mens in de Nederlanden. De kat werd mishandeld en gedemoniseerd, maar ook vertroeteld en vermenselijkt. Kronieken, traktaten, schilderijen en boeken vertellen elk hun eigen verhaal. Een verrassend en onderhoudend boek.

Ernst van den Boogaart - ***Vreemde Verwanten. De wereld buiten Europa. 1400-1600***
G21-02, Vantilt 2019, 342 p., € 29,95 🕮🕮

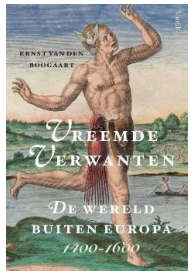

Rond 1400 was in Europa de kennis over de wereld daarbuiten beperkt. Tweehonderd jaar later was die wereld voor een groot deel in kaart gebracht op basis van verslagen van ontdekkingsreizigers, scheepskapiteins, militairen, kooplieden, missionarissen en geleerden. Drijfveren achter hun tochten waren nieuwsgierigheid, ontdekken van kortere vaarroutes, vestiging van handelsposten en koloniën en kerstening. Vaak werden de reizen bekostigd door vorsten, vooral vanuit Spanje en Portugal, maar ook vanuit Frankrijk en Engeland. De soms geïllustreerde verslagen geven een beeld van de flora en fauna van de ontdekte landen en van de bewoners, hun religies en gewoontes. Naar de toenmalige Europese normen bestonden er grote verschillen in beschavingsniveau en sommige gewoontes wekten afschuw op. In dit royaal geïllustreerde boek geeft de auteur fraaie beschrijvingen van die vreemde verwanten.

Tim Bouverie - ***Appeasement Chamberlain. Hitler, Churchill en de weg naar oorlog***
G21-03, Arbeiderspers 2019, 476 p., € 34,99 (e-book € 12,99) 🕮
In dit grandioze boek schildert een jonge, baanbrekende historicus een

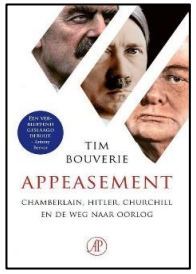

onvergetelijk portret van Britse ministers, aristocraten en amateur-diplomaten die lange tijd angstvallig de confrontatie uit de weg gingen en wiens acties en passiviteit Europa noodlottig zouden worden. Het boek is een vlot geschreven verhalende geschiedschrijving vanaf Hitlers machtsovername tot aan de evacuatie van het Britse expeditieleger uit Duinkerken (mei 1940): intelligent, helder en meeslepend.

Kim Ghattas - ***Zwarte Golf. Hoe de rivaliteit tussen Saoedi-Arabië en Iran het leven in het Midden-Oosten heeft verwoest***
G21-04, Nieuw Amsterdam 2020, 407 p., € 29,99 (e-book € 14,99)

De Libanese journaliste Kim Ghattas beschrijft in dit knappe boek de veelbewogen geschiedenis van het Midden-Oosten in de afgelopen 40 jaar.
In een glashelder betoog laat ze zien dat de aanhoudende moordpartijen en oorlogen primair te verklaren zijn vanuit de meedogenloze strijd om de macht in de islamitische wereld tussen Saoedi-Arabië en Iran en dat beide daarvoor het soennisme en sjiisme misbruiken. Ze beschrijft hoe de chaos begon in 1979 toen in Iran de ayatollahs aan de macht kwamen, religieuze fanatici de Grote Moskee in Mekka veroverden en de Sovjet-Unie Afghanistan binnenviel. Ghattas is momenteel een gezaghebbend commentator voor Amerikaanse bladen en tv-stations.

Chris van der Heijden - *Grijs verleden. Nederland en de Tweede Wereldoorlog*
G21-05, Boom, 13e druk, 2020, 453 p., € 29,95

Toen dit boek in 2001 verscheen veroorzaakte het een storm van kritiek. Velen waren verontwaardigd over Van der Heijdens aanval op de geschiedschrijving door Loe de Jong over de Tweede Wereldoorlog en het goed-fout-schema dat hij hanteerde. Met dat zwart – wit denken zou De Jong een onvolledig beeld van de werkelijkheid hebben geschetst. De meeste Nederlanders hadden immers niet in het verzet gezeten of gecollaboreerd maar hadden zich aangepast aan de bezetters om de oorlog door te komen. Ze hadden ook weinig gedaan voor de joodse landgenoten. Kortom, er waren vele kleuren grijs tussen zwart en wit en nuance tussen fout en goed. Door deze heruitgave, uitgebreid met uitvoerige inleidende hoofdstukken, kan men beoordelen of de auteur met zijn boek inmiddels gelijk heeft gekregen.

Harald Jähner - *Wolfstijd. Duitsland en de Duitsers 1945-1955*
G21-06, Arbeiderspers, 4e druk, 2020, 426 p., € 34,99 (e-book € 14,99)

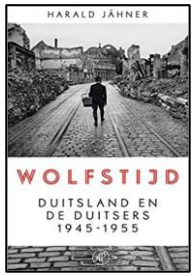

Op een vlotte zeer boeiende wijze voert de auteur de lezer door de jaren direct na 1945. Van echte honger naar ‘cultuur-honger’. Van struikelen over de ruïnes tot dansen op jazz-klanken. Van vrouwen die het leven draaiend hielden tot mannen die hun nut verloren hadden. Vanaf de eerste uren na de nederlaag tot aan ‘Bundesamnestie’ en ‘Wirtschafswunder’ geeft dit boek een soms verbijsterende inkijk in het (gevoels)leven van de Duitsers in deze periode. Wie voelt zich slachtoffer, wie is slachtoffer? Een verhaal over ontkenning van het verleden, hoop voor de toekomst, wanhoop over hoe te overleven. Het boek geeft een absurd, dan wel openhartig beeld van het leven in de eerste jaren na 1945 in Duitsland.

Dan Jones - *De kruisvaarders. De strijd om het Heilige Land*
G21-07, Omniboek 2020, 440 p., € 34,99 (e-book € 7,49)

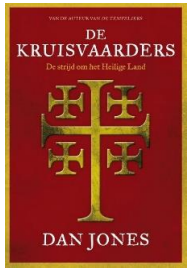

De kruistochten waren religieus geïnspireerde militaire expedities vanuit West-Europa om het Heilige Land te bevrijden van de ’ongelovigen’. De schrijver geeft in zijn boek een levendig verslag van 400 jaar christelijke expansiedrift maar legt de nadruk op degenen die aan deze expedities meededen: de kruisvaarders. Dat waren niet alleen degenen die naar het Heilige Land gingen maar ook strijders tegen moslims en heidenen elders. We maken kennis met een zeer divers gezelschap van vrome lieden, avonturiers, fortuinzoekers, mannen, vrouwen en kinderen die uit verschillende motieven huis en haard achterlieten voor een onzekere toekomst en een reis vol gevaren en ontberingen. Dan Jones kan meeslepend vertellen en zal veel lezers weten te boeien.

A.H.M. Kerkhoff - *Per imperatief plakkaat. Overheid en pestbestrijding in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden*
G21-08, Verloren 2020, 218 p., € 35,00 📖📖

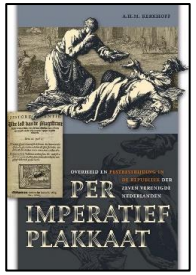

Deze goedgeschreven studie beschrijft hoe de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in de 16e tot 18e eeuw reageerde op pestepidemieën. Hoe dacht men over de oorzaken van de pest, welke maatregelen nam men en waarom kwam het pas in de achttiende eeuw tot een landelijk pestbeleid? We lezen hoe tegenstrijdige theorieën over de oorzaken van de pest de bestrijding beïnvloedden en over geruchten, achterdocht, tegenstrijdige belangen, gesloten grenzen, vervoers-beperkingen en quarantaines.
Dit uitermate actuele boek over het pestbeleid van de Republiek houdt ons een spiegel voor nu de wereld wordt geteisterd door een nieuwe pandemie.

Anne J. Kox - *Hendrik Antoon Lorentz. Natuurkundige 1853-1928. 'Een levend kunstwerk'*
G21-09, Balans 2019, 256 p., € 25,00 (e-book € 12,99)

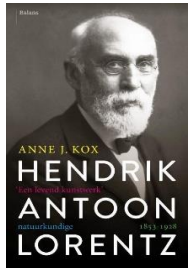

Nobelprijswinnaar Hendrik Lorentz (1853-1928) behoorde tot de grootste natuurkundigen van zijn tijd. Door zijn brede overzicht van het vakgebied, zijn talenkennis, tact en inzet was hij een ideale voorzitter van belangrijke nationale en internationale wetenschappelijke organisaties. Tijdens en na de Eerste Wereldoorlog spande hij zich in om geleerden van landen die onverzoenlijk tegenover elkaar stonden weer tot elkaar te brengen. Als voorzitter van een Staatscommissie deed hij complex waterloopkundig onderzoek voor de afsluiting van de Zuiderzee. Hij gaf college aan de andere kant van de oceaan in een tijd dat reizen nog niet gewoon was. Zijn vriendschap met Albert Einstein sprak tot de verbeelding van velen, ook van hen voor wie de moderne natuurkunde een gesloten boek was.

Vilan van de Loo - *Uit naam van de Majesteit. Het leven van J.B. van Heutsz 1851-1924*
G21-10, Prometheus 2020, 334 p., € 29,99 (e-book € 17,99)

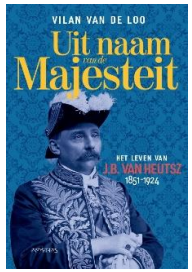

Ooit was J.B. van Heutsz de gelauwerde en hoog gedecoreerde pacificator van Atjeh en een levende legende, maar momenteel is hij de meest omstreden militair uit de Nederlandse krijgsgeschiedenis. Tot op heden ontbrak een echte biografie van de man. In dit boek reconstrueert de auteur zorgvuldig zijn leven en zijn ideeën en opvattingen.
Dit goed geschreven en fascinerende boek over een houwdegen met aardige kantjes zal voor velen een aanleiding zijn het eenmaal gevormde beeld van de man te nuanceren.

Dik van der Meulen - *Dr. Hendrik Muller. Wereldreiziger voor het vaderland (1859-1941)*
G21-11, Querido 2020, 423 p., € 32,99 (e-book € 16,99)

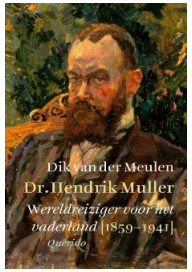

Hendrik Muller (1859-1941) was door zijn afkomst voorbestemd voor de handel, maar zijn interesse lag bij het reizen door zowat de hele wereld. Hiervan deed hij verslag in zijn geïllustreerde reisverhalen en liet zich tevens kennen als een boeiend spreker. Tussendoor promoveerde hij op een volkenkundige studie over Zuidoost-Afrika. Als consul-generaal voor Oranje Vrijstaat zette hij zich onvermoeibaar in voor de strijd van de Zuid-Afrikaanse Boeren tegen de Engelsen. In de Eerste Wereldoorlog richtte hij in Nederland als regeringscommissaris kampen op voor gevluchte Belgen. Na de oorlog werd hij ambassadeur in Roemenië en Tsjecho-Slowakije. IJdel als hij was, vergaarde hij vele onderscheidingen en verkeerde als bekende Nederlander in de kringen van die hen ertoe deden. Voor het huwelijk bleek hij ongeschikt en leefde op gevorderde leeftijd openlijk samen met twee vrouwen, beurtelings, dat wel. Voorzien van vele afbeeldingen wordt dit alles

wervelend beschreven door de auteur van de met de Libris Geschiedenis Prijs bekroonde biografie van koning Willem III.

Pieter van Os - *Liever dier dan mens. Een onwaarschijnlijk overlevingsverhaal*
G21-12, Prometheus, 2e druk, 2019, 358 p., €19,99 (e-book € 11,99)

Liever dier dan mens is het waargebeurde, boeiende en ontroerende verhaal over de jonge Joodse Mala op de vlucht voor Poolse en Duitse Jodenjagers. Van Os sprak niet alleen met de 94-jarige Mala die vanaf 1979 in Nederland woonde, maar deed in Polen en daarbuiten zeer gedetailleerd onderzoek naar de wereld waarin zij opgroeide en overleefde. Dat zij overleefde was te danken aan het feit dat ze met haar 'Arische' uiterlijk haar joodse identiteit kon verbergen en zelfs als Volks Duitse werd erkend. Mala overleed op 18 november 2020 op 94-jarige leeftijd en werd in Muiderberg begraven.
Journalist Pieter van Os verbleef vier jaar in Polen en schreef daar een boek waarin hij de persoonlijke geschiedenis van de Pools-Joodse Mala Kizel beschrijft tegen de achtergrond van het Poolse antisemitisme en de Jodenvervolging voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij kreeg daarvoor in 2020 de Brusseprijs voor het beste journalistieke boek en de Libris Geschiedenis Prijs.

Herman Pleij - *Oefeningen in genot. Liefde en lust in de late Middeleeuwen*
G21-13, Prometheus 2020, 403 p., € 29,99

Vanaf de vroege Middeleeuwen wees de kerk erotisch genot af, hét terrein waar de duivel in het spel was. Alleen de op voortplanting gerichte bijslaap binnen het huwelijk in missionarishouding was geoorloofd. In De roman van de roos (13e eeuw) klonk een geheel ander geluid: liefde moest weer een spontane, lichamelijke vervoering worden zonder belemmeringen. Begonnen in elitaire stedelijke genootschappen, drong sinds de 14e eeuw in de Lage Landen de seksuele vrij wording door in alle lagen van de bevolking. De rederijkerskamers voorzagen in een explosie van erotische teksten, theaterstukken, (dans)liederen en refreinen, bedoeld om te worden voorgedragen voor een publiek dat daarbij betrokken werd. Midden 16e eeuw kwam een door kerk en overheid gesteund beschavingsoffensief op gang waardoor naakt en seks uit de openbare ruimte verdwenen. De auteur is regelmatig te zien op TV en toont zich ook in dit boek een enthousiast verteller.

Martyn Rady - *De Habsburgers. De opkomst en ondergang van een wereldmacht*
G21-14, Unieboek/Het Spectrum 2020, 379 p., € 34,99, (e-book € 15,99)

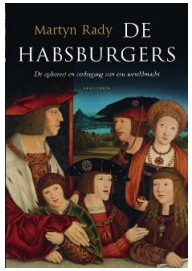

Een fascinerend overzichtswerk over een familie die eeuwenlang de geschiedenis van (Midden-)Europa gedomineerd heeft.
Dankzij listigheid, huwelijkspolitiek, geluk en genialiteit bleef de familie Habsburg bijna 1000 jaar lang aan de macht. De Dertigjarige Oorlog, de opmars van de Ottomanen, Napoleon, de Habsburgers maakten het allemaal mee.
In korte overzichtelijke en soms smeuïge hoofdstukken maakt de schrijver de vorming en ontwikkeling van het rijk, van de eerste wat obscure burcht tot aan de kolossale paleizen als het Escorial en de Hofburg toe, duidelijk. De Nederlanden blijken daarbij geen onbelangrijke rol te hebben gespeeld.
Het bijzondere van dit boek is dat de Britse (!) schrijver in het Habsburgse Rijk een goed voorbeeld ziet voor de Europese Unie. De EU heeft - uitgezonderd Frankrijk en Groot-Brittannië - wel ooit, in ieder geval deels, onderdeel uitgemaakt van deze eerste echte wereldmacht. Dat rijk vormde nooit een nationale of statelijke eenheid. Dat was ook nimmer de bedoeling van de Habsburgers. Zij zagen in ideeën, idealen en godsdienst een gemeenschappelijke factor tot eenheid.

Zijn optimistisch uitgangspunt dat één Europa kan slagen als het cultureel bij elkaar kan worden gehouden en er zich een gemeenschappelijke identiteit kan ontwikkelen, zoals het Habsburgse Rijk op een bepaalde wijze aantoont.

David van Reybrouck - *Revolusi. Indonesië en het ontstaan van de moderne wereld*
G21-15, De Bezige Bij 2020, 522 p., € 39,99 (e-book € 15,99)

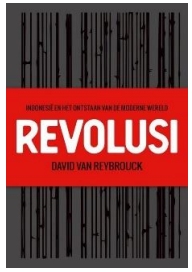

Het gebruik van bijna tweehonderd interviews met ooggetuigen en overlevenden heeft een uitermate boeiend en zeer goed leesbaar boek met veel meeslepende verhalen over het Nederlandse koloniale verleden in Nederlands-Indië opgeleverd. Van Reybrouck beschrijft deze gevoeligste periode uit de recente Nederlandse geschiedenis als het ware van binnenuit en met empathie voor het ongeduld van geradicaliseerde jongeren in de bersiap-periode (oktober 1945 t/m voorjaar 1946) waarin paramilitaire organisaties en benden massale terreur uitoefenden tegen (Indische) Nederlanders, met duizenden doden als gevolg. De auteur maakt in dit boek zijn reputatie als goed schrijver en boeiend verteller helemaal waar. Het boek kan ook heel goed gebruikt worden als naslagwerk bij de geschiedenis van het Nederlandse dekolonisatiebeleid.

Johan Snel - *De zeven levens van Abraham Kuyper. Portret van een ongrijpbaar staatsman*
G21-16, Prometheus 2020, 333 p., € 25,00

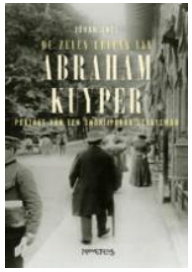

Dit boek verscheen ter gelegenheid van de honderdste sterfdag van Abraham Kuyper en de auteur heeft gekozen voor een originele opzet want anders dan gebruikelijk bij een biografie is het geen biografie in chronologische volgorde, maar een uitvoerige beschrijving en bespreking van de verschillende rollen die de man, naar eigen oordeel, gelijktijdig en door elkaar speelde in de Nederlandse samenleving. Daardoor biedt het boek een caleidoscopisch beeld van een man wiens veelzijdigheid alleen werd overtroffen door zijn onwaarschijnlijke productiviteit. Hoewel de man meer bewonderaars had dan tegenstanders, vormden zijn vijanden bijna de complete Nederlandse elite, incluis de jonge koningin Wilhelmina. Hij is altijd omstreden gebleven en, volgens de auteur, de grootste splijtzwam die de Nederlandse geschiedenis heeft voortgebracht. Toch ging hij de geschiedenis in als ‘Abraham de Geweldige’.

Pauline Terreehorst - *Het geheim van de Gucci koffer. Hoe de adel uit Midden-Europa verdween*
G21-17, Prometheus 2020, 238 p., € 22,50 (e-book € 13,99)

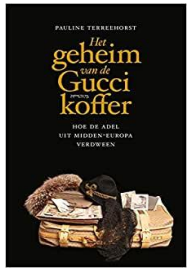

Het geheim van de inhoud van de Gucci koffer wordt door de schrijfster op gloedvolle wijze geopenbaard in een gemakkelijk leesbare stijl.
De ansichtkaarten en prachtige jurken die zij in de koffer aantreft zijn aanleiding voor een reis door Midden-Europa en het graven naar vervlogen (Sisi) tijden en openen een poort naar een wereld die verdwenen is. Het boek voert de lezer langs “middeleeuwse” kastelen, naar adellijke families die in Midden-Europa op grote landgoederen woonden, waar de vondst van kolen en ijzer tot fortuinen leidde en naar Duitse oorlogsmisdadigers. De schrijfster slaagt erin om op beeldende wijze oude tijden te doen herleven en langzaamaan de geheimen uit het verleden op te diepen en zo een verdwenen klasse weer tot leven te wekken.

Pierre Trouillez - *De Franse Revolutie en het christendom. De gewelddadige scheiding tussen kerk en staat*
G21-18, Omniboek 2019, 290 p., € 28,50 (e-book € 10,95) 📖📖

In een helder en goed gestructureerd betoog schildert de auteur de ontwikkelingen in de verhouding van de Franse revolutionaire staat en het katholieke christendom in de periode 1789 tot Napoleon.
In deze vlot geschreven mentaliteitsgeschiedenis weerlegt hij de misvatting dat in heel de revolutionaire periode sprake was van kerkvervolging. De pogingen om een nationale kerk op te zetten als tegenhanger van Rome mislukten omdat de staat deze kerk tot instrument van haar beleid wilde reduceren. De clerus en de gelovige bevolking bleven zich daartegen verzetten – en met succes. De auteur lardeert zijn betoog met biografische schetsen, opmerkelijke citaten en veelzeggende anekdotes. Het boek is voorzien van goede kaarten.
Het schetst een verrassend beeld van de geschiedenis van de kerk ten tijde van de Franse Revolutie.

Frans Verhagen - *Pilgrim Fathers. Van Leiden naar het beloofde land, 1620*
G21-19, Omniboek 2020, 141 p., € 18,99 (e-book € 9,99)

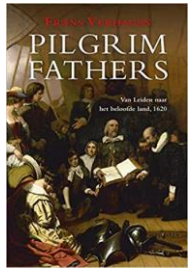

Vierhonderd jaar geleden, in 1620 kwam een groep Engelse kolonisten aan voor de kust van New England. Zij hadden om religieuze redenen hun land verlaten en wij kennen hen als de Pilgrims of Pilgrim Fathers. Amerikakenner Frans Verhagen vond de vierhonderdste verjaardag van deze gebeurtenis een goede gelegenheid om de geschiedenis van deze mensen onder de aandacht van een breed publiek te brengen. Hun komst is een mijlpaal in de Amerikaanse geschiedenis die elk jaar met Thanksgiving herdacht wordt. Dit boek is vooral geschikt als eerste kennismaking met dit stukje geschiedenis.

Natuurlijk kunt u ook kiezen uit de lijsten van de andere werkgroepen. U vindt deze op www.senia.nl.

Eerder verschenen leeswijzers

Hieronder ziet u de boeken waarvoor al eerder leeswijzers verschenen. Ze staan gerubriceerd naar periode, maar het is een globale indeling. Binnen elke rubriek staan de boeken op alfabetische volgorde van de achternaam van de auteur. De bijbehorende flapteksten vindt u op www.senia.nl.

Oudheid & middeleeuwen – ca. 500

Willemijn van Dijk - *De Opvolger. Tiberius en de triomf van het Romeinse keizerrijk*
G18-08, Ambo Anthos 2017, 195 p.

Dit boek leest als een spannende familieroman uit de tijd van het begin van onze tijdrekening. Liefde, passie, geld, macht, wraak en moord. Dat alles in de politieke context van een machtig wereldrijk, waarin de keizerlijke familie ten koste van alles aan de macht wil blijven. Het laat de zeer onaangename kanten van het verkrijgen en behouden van macht bepaald niet onbesproken. Het leest als een handboek “Hoe vestig ik een - militaire - dictatuur”.

Adrian Goldsworthy - *Hannibals meesterzet. De slag bij Cannae, 216 v. Chr.*
G20-11, Omniboek 2019, 196 p., € 22,50

In 216 v. Chr. verpletterde de Carthaagse generaal Hannibal bij Cannae een veel groter Romeins leger in een van de bloedigste, eendaagse veldslagen ooit. Hij paste hierbij een briljante omsingelingstactiek toe die tot in de 20e eeuw bestudeerd en bewonderd zou worden. Bijna als een ooggetuige doet de auteur aan de hand van tekeningen minutieus verslag van het verloop van de strijd. Op basis van verslagen, andere bronnen en moderne studies beschrijft hij hoe de soldaten zich in de strijd gedroegen en de wijze waarop man tegen man werd gevochten. Aan bod komen ook de voorgeschiedenis, het verloop en de nasleep van de zeventien jaar durende Tweede Punische oorlog, evenals de bestuurlijke en militaire systemen van Rome en Carthago.

Olivier Hekster & Corjo Jansen (red.) - *Diocletianus. Tussen eenheid en versnippering*
G20-14, Vantilt 2018, 185 p., € 19,95

Keizer Diocletianus (244-311) kwam aan de macht op het moment dat het Romeinse Rijk ten onder dreigde te gaan door interne twisten, oorlogen en economisch verval. Om dat tegen te gaan nam hij een reeks ingrijpende maatregelen op politiek, economisch en bestuurlijk gebied. Zo voerde hij een staatsstructuur in met vier keizers die regeerden in verschillende delen van het rijk. De macht raakte daardoor ook versnipperd. Tijdens zijn bewind vond de laatste systematische christenvervolging plaats. Aan bod komen verder zijn beeldvorming in antieke literaire bronnen en de keizerlijke beeldtaal op munten, reliëfs en standbeelden. De beschrijving van zijn bouwpolitiek, geïllustreerd met vele afbeeldingen, nodigt uit tot een bezoek aan de restanten van de Thermen in Rome en zijn paleis in Split. Het boek bevat bijdragen van twaalf deskundigen en geeft daardoor een veelzijdig beeld van deze periode.

Bart Van Loo - *De Bourgondiërs. Aartsvaders van de Lage Landen*
G20-17, De Bezige Bij 2019, 517 p., € 34,99 (e-book € 16,99)

In meeslepende, bloemrijke stijl en met gevoel voor detail vertelt de auteur hoe aan het eind van de middeleeuwen de Bourgondische hertogen met huwelijken en geweld de Nederlanden aan hun rijk toevoegden en met bestuurlijke middelen samensmolten tot een geheel. Het is een verhaal over list, moord en bedrog, rivaliteit en overmoed, goed krijgsheerschap en dom falen, verstandige politiek en brute machtsuitoefening, vroomheid en overdadige feesten, vorstelijke ambitie en machtige steden. Aan de hand van afbeeldingen wordt ook ingegaan op de prachtige kunstwerken van onder meer Sluter, Van Eyck en Van der Weyden, voor wie de hertogen optraden als mecenas.

Frits van Oostrom - *Nobel streven. Het onwaarschijnlijke maar waargebeurde verhaal van ridder Jan van Brederode*
G19-16, Prometheus, 2017, 364 p., € 25,99 (e-book € 14,99)

In dit boek beschrijft de auteur in fraaie stijl en met een verbluffende hoeveelheid details het avontuurlijke leven van de edelman Jan van Brederode (ca. 1372-1415). Hij nam deel aan grafelijke expedities naar Friesland en ging op pelgrimsreis naar Ierland. Wegens schulden trad hij in bij een klooster, net als zijn vrouw. Daar ontpopte hij zich als een begenadigd vertaler van een vroom Frans boek. Toen een erfenis gloorde, verliet hij het klooster en probeerde tevergeefs zijn vrouw uit haar klooster te ontvoeren. Na verlies van zijn status en rijkdom sneuvelde hij roemloos als huurling op het slagveld bij Azincourt.
Dit alles speelt zich af tegen de achtergrond van de hectiek van het gebeuren in het graafschap Holland rond 1400. Het boek werd in 2018 bekroond met de Libris geschiedenisprijs.

Guus Pikkemaat - *Eleonore van Aquitanië 1122-1204. Een bijzondere vrouw in het zomertij der middeleeuwen*
G15-13, Aspekt, 8e druk, 2013, 600 p.

Eleonore van Aquitanië leidde een lang en actief leven. Ze bereikte de voor die tijd uitzonderlijk hoge leeftijd van 82 jaar en was hertogin van Aquitanië, koningin van Frankrijk en koningin van Engeland. Bij het grote publiek is ze minder bekend dan Jeanne d'Arc of Marie-Antoinette, maar haar leven was even veelbewogen al eindigde het minder dramatisch. De schrijver laat met dit boek een breed publiek kennis maken met 'een bijzondere vrouw in een bijzondere eeuw'.

Kathryn Tempest - *Brutus. De nobele samenzweerder*
G20-21, Omniboek, 2019, 296 p., € 30,00 (e-book € 14,99) 🕮🕮

De naam Marcus Brutus is in de geschiedschrijving en de literatuur voor altijd verbonden met die van Julius Caesar en met de moordaanslag op Caesar op 15 maart 44 v. Chr. Zelfstandige biografische studies over Brutus zijn dan ook schaars. In dit boek gaat de auteur na hoe Brutus' leven vanaf de oudheid tot vandaag is vastgelegd. Alleen een grondige analyse van bronnen en literatuur stelt ons in staat te begrijpen wie Brutus was en waarom hij deed wat hij deed. Kathryn Tempest bespreekt in dit boek op voorbeeldige wijze 'hoe Brutus Brutus werd' maar ook hoe zijn nagedachtenis door de moord is bepaald. Hoe zag Brutus zichzelf en hoe zagen tijdgenoten hem? Hoe oordeelde het nageslacht? Was hij 'de nobelste Romein van allen', zoals Shakespeare meende, of een laaghartige moordenaar die zijn vriend en beschermer verraadde? De schrijfster wekt niet alleen de historische Brutus tot leven maar confronteert ons ook met enkele filosofische vragen waarvan de meest intrigerende misschien wel deze is: hoe rechtvaardig is het een tiran te doden. Een boek dat aan het denken zet.

Nieuwe tijd ca. 1500 – ca. 1800

Enny de Bruijn - *De hoeve en het hart. Een boerenfamilie in de Gouden Eeuw*
G20-03, Prometheus 2019, 368 p., € 24,99

In dit boek geeft Enny de Bruijn een zeer gedetailleerd beeld van het leven van boeren in de Tielerwaard van ca. 1600 -1750. Het boek is niet alleen op archiefonderzoek gebaseerd, maar ook op de briefwisseling tussen een herenboer uit Herwijnen en zijn zoon die in Leiden woonde. De zoon bewaarde in zeven dikke folianten kopieën van alle brieven die hij kreeg en schreef. De brieven vormen een rijke bron voor het leven en de opvattingen van mensen over wie de meeste geschiedenisboeken zwijgen en laten een andere kant zien van de veel besproken Gouden Eeuw: de Gelderse plattelandscultuur vanuit het perspectief van de plattelanders zelf.

Jan Wim Buisman - *Onweer. Een kleine cultuurgeschiedenis 1752-1830*
G20-04, Vantilt 2019, 255 p., € 29,50 🕮🕮

Voor verlichte geesten gold de uitvinding van de bliksemafleider in 1752 door Benjamin Franklin als een belangrijke stap op het pad van de vooruitgang. Ook ging men anders tegen onweer aankijken. Het hemelvuur hoefde niet meer te worden gevreesd als het straffende instrument van Gods toorn, maar diende te worden gezien als een bewijs van het bestaan en de majesteit van de voorzienige God. Er kwam meer ruimte voor een esthetische beleving van de woeste natuur. In dit met talrijke kleurenafbeeldingen verluchte boek geeft de auteur een breed en erudiet overzicht van hoe in deze periode gedacht en geschreven werd over onweer voor en na de uitvinding van de bliksemafleider. Aan bod komen onder meer de toenmalige fysische theorieën over onweer, de reacties vanuit de religie en de kunsten, het 'dierlijk magnetisme' en de vele vormen van bijgeloof hoe men meende zich tegen onweer te kunnen beveiligen.

Arnout van Cruyningen - *Johan van Oldenbarnevelt (1547-1619). Grondlegger van de Nederlandse staat*
G20-07, Omniboek 2019, 295 p., € 24,99

In deze korte biografie over Van Oldenbarnevelt, met de nadruk op het jaar 1619, geeft historicus Van Cruyningen een boeiend inzicht in de eigenzinnige, nurkse, betweterige, vasthoudende, geslepen, geldzuchtige maar ook kundige diplomaat die Van Oldenbarnevelt was. Als landsadvocaat van Holland, de hoogste politieke functionaris van het gewest, groeide hij uit tot de onbetwiste spil in de regering van de Republiek. Alleen wanneer hij de vergadering voorzat werden er knopen doorgehakt.
Als geen ander wist hij de weg in de ingewikkelde overlegstructuur en -cultuur van de Republiek.
De auteur beschrijft het tragische einde van degene die we met recht de grondlegger van de Republiek der Verenigde Nederlanden mogen noemen.
Daarbij gaat de auteur in op de vraag hoe politieke, godsdienstige en persoonlijke conflicten zo konden escaleren dat het Van Oldenbarnevelt zijn hoofd kostte.

Femke Deen - *Anna van Saksen. Verstoten bruid van Willem van Oranje*
G19-04, Atlas Contact 2018, 340 p., € 34,99 (e-book € 12,99)

Dit uiterst onderhoudende boek geeft niet alleen een beeld van het leven van Anna van Saksen, maar zal voor velen ook een nieuw licht werpen op Willem van Oranje. Anna had een slechte gezondheid en een moeilijk karakter. In 1561 werd ze op zestienjarige leeftijd uitgehuwelijkt aan Willem van Oranje en verhuisde ze naar de Nederlanden. Het huwelijk was slecht en toen Willem met de komst van Alva in 1567 naar Dillenburg moest vluchten, verloor Anna haar welstand en haar status. In 1570 werd ze beschuldigd van overspel en in 1571 kreeg ze een dochter die Willem weigerde te erkennen. Anna werd verstoten en bracht de laatste jaren in gevangenschap door. Ze stierf, door iedereen verlaten, op 32-jarige leeftijd.

Mariëlle Hageman - *De geschiedenis volgens Bicker. 1746-1812*
G20-12, Van Oorschot 2018, 217 p., € 22,50 (e-book € 12,50)

Jan Bernd Bicker (1746-1812) was een van de eerste Nederlandse voorvechters van democratische hervormingen, patriotten geheten. Tijdens zijn bestuur-lijke carrière in Amsterdam liet hij zich kennen als een voorstander van de republikeinse staatvorm met meer inspraak van de gewone burgers op het bestuur van hun stad en land en van inperking van de macht van de stad-houder. Nadat stadhouder Willem V na interventie door Pruisische troepen in zijn functies was hersteld, vluchtte Bicker naar het buitenland. Na zijn terugkeer uit ballingschap werd hij in de Bataafse Republiek lid van de Nationale Vergadering. Na een coup van radicale patriotten werd hij maandenlang gevangen gezet. Daarna maakte hij enige tijd deel uit van het Staatsbewind totdat op last van Napoleon het bestel werd omgegooid. Het boek leest als een roman en is gebaseerd op documenten van Bicker zelf: brieven, dagboeken, politieke aantekeningen, memoires en reisverslagen. Het is ook een beknopte geschiedenis van de Verlichting en de Franse en Bataafse revolutie.

Anton van der Lem - *De Opstand in de Nederlanden, 1568-1648. De Tachtigjarige Oorlog in woord en beeld.*
G19-13, Vantilt 2018, tweede herziene en uitgebreide druk, 213 p., € 24,50

In een strikt chronologische volgorde behandelt de auteur het ontstaan, het verloop, de afloop en de gevolgen van de Opstand/Tachtigjarige Oorlog, niet alleen helder en duidelijk maar ook met enige historische distantie. Het boek is een herziene en bijgewerkte uitgave van een in 1995 verschenen editie. Om recht te doen aan de ondertitel is dit boek royaal voorzien van fraaie illustraties, waarvan vele in kleur. Het boek is bovendien voorzien van een uitvoerige jaartallenlijst.

Carolina Lenarduzzi - *Katholiek in de Republiek. De belevingswereld van een religieuze minderheid 1570-1750*
G20-15, Vantilt 2019, 327 p., € 28,50

In 1580 besloten de Staten-Generaal de katholieke eredienst te verbieden en de katholieke kerken te confisqueren.
Priesters mochten niet langer missen opdragen en katholieken konden geen publieke ambten meer bekleden.
Ze werden tweederangs burgers! Dit onderwerp komt in veel geschiedenisboeken aan de orde maar daar wordt weinig aandacht besteed aan de vraag hoe individuele katholiek toch het geloof kon blijven belijden (in 1650 was 30% van de bevolking nog katholiek). Aan de hand van kronieken, dagboeken, liederen en kleding bespreekt de schrijfster op verrassende wijze hoe men de achterstelling door de gereformeerden wist te weerstaan, hoezeer leken bijdroegen aan het voortbestaan van de kerk, terwijl ze een inkijkje geeft in de persoonlijke belevingswereld van de gewone katholiek.

Geert Mak - *De levens van Jan Six. Een Amsterdamse familie*
G17-02, Atlas Contact 2016, 412 p.

In dit boek laat Geert Mak ons kennis maken met de Amsterdamse familie Six. Drie jaar lang was hij te gast in het huis van de familie Six aan de Amstel waar hij zich verdiepte in het familiearchief. Aan de hand van schilderijen en andere kunstvoorwerpen in dit huis voert de schrijver ons door een familiegeschiedenis die tegelijkertijd de geschiedenis is van Amsterdam en van de Amsterdamse elite. De lezer leeft mee met de lotgevallen van acht generaties Six en maakt hij een reis door de tijd van de 17^{e} tot in de 20^{e} eeuw.

Russell Shorto - *Lied der Revolutie. Geschiedenis van de Amerikaanse Vrijheid*
G19-21, Ambo Anthos 2017, 516 p., € 29,99 (e-book € 12,99)

De auteur is bekend door zijn boek over de Nederlandse invloed op de vroege geschiedenis van New York. Ditmaal beschrijft hij over de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog aan de hand van biografieën van mensen die leefden in die tijd. Soms in een hoofdrol, zoals George Washington en de Britse minister die zijn grote tegenstander was, maar ook over de bewogen levens van een negerslaaf, een Indianen opperhoofd, een eigenzinnige politicus van Hollandse afkomst en een geëmancipeerde vrouw. Zij streefden naar een onafhankelijkheid die afweek van waar Washington en zijn soldaten voor vochten.
De New York Times: “The intertwined stories of *Revolution Song* give a sense of how far-reaching the War of Indepence was”.

Wilfried Uitterhoeve - *De zaak Oldenbarnevelt. Val, proces en executie*
G20-22, Vantilt 2019, 196 p., € 23,50

Op 13 mei 1619 werd Johan van Oldenbarnevelt, eens de machtigste man in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, op het Binnenhof onthoofd. Op het schavot zou hij gezegd hebben: “Is dit voor mijn getrouwe dienst gedurende 40 jaar?” Hoewel straten en pleinen naar hem vernoemd zijn, weten veel Nederlanders niet precies wie hij was en welke rol hij gespeeld heeft. In dit rijk geïllustreerde boek gaat de schrijver uitvoerig in op het proces, het vonnis en de verhouding tussen Oldenbarnevelt en Maurits.

19e EEUW 1800 – 1900

Julia Baird - *Victoria koningin. Een intieme biografie van de vrouw die een wereldrijk regeerde*
G18-01, Nieuw Amsterdam 2017, 567 p.

Julia Baird wil de vele mythen die in de loop der jaren rond koningin Victoria zijn ontstaan vervangen door een realistischer beeld. Zij bestudeerde veel persoonlijke documenten: dagboeken, brieven en ook aantekeningen van Victoria's lijfarts. Dit hielp haar een 'intieme biografie' te schrijven met een levendig en persoonlijk portret van Victoria's persoonlijkheid, haar sympathieën, antipathieën, sterke en zwakke kanten. Victoria regeerde 63 jaar en zag de wereld om haar heen ingrijpend veranderen.

Martin Bossenbroek - *De Boerenoorlog*
G14-03, Athenaeum-Polak & Van Gennep 2012, 570 p. 📖📖

De (2e) Boerenoorlog van Groot-Brittannië tegen de Boerenrepubliekjes Transvaal en Oranje-Vrijstaat trok destijds al veel belangstelling in ons land. Vanwege de veronderstelde stamverwantschap ging de sympathie vooral uit naar die 'arme' Boeren die door het hebberige imperialisme werden belaagd.

Willem de Bruin - *De koningin van Paraguay. Liefde in een vergeten oorlog*
G19-03, Atlas Contact 2017, 374 p., € 34,99 (e-book € 9,99)

Elisa Lynch, een Parijse courtisane van Ierse afkomst, wordt de geliefde van Francisco López, de latere president-dictator van Paraguay. Ze raakt als 'first lady' betrokken bij de 'Grote Oorlog' (1864-1870) met Brazilië, Argentinië en Uruguay, waarbij bijna de gehele mannelijke bevolking van Paraguay omkomt. In meeslepende stijl beschrijft de auteur het ontstaan van de republiek Paraguay, het bewind van López en Elisa's aandeel daarin, alsmede het verloop van de oorlog, waarin ook de dictator sneuvelt.

Deborah Cadbury - *Koningin Victoria als huwelijksmakelaar. Haar kinderen en kleinkinderen op Europese tronen*
G20-06, Nieuw Amsterdam 2017, 357 p., € 35,99 (e-book € 9,99)

Koningin Victoria (1819-1901) probeerde door een uitgekiende huwelijkspolitiek haar kinderen en kleinkinderen op Europese tronen te krijgen. Hiermee hoopte ze het ideaal van haar overleden en diep betreurde echtgenoot Albert te realiseren, die meende dat op deze manier de vrede en stabiliteit in Europa bevorderd zou worden. De werkelijkheid pakte helaas anders uit. De schrijfster neemt ons mee naar Duitse, Spaanse, Roemeense, Griekse en Russische vorstenhuizen en laat ons op meeslepende wijze delen in de vaak tragische lotgevallen van Victoria's kleinkinderen. Doordat zij toegang kreeg tot de vele brieven van en aan Victoria en haar kinderen en kleinkinderen, biedt zij de lezer een intiem kijkje in het leven van de prinsen en prinsessen en de zielenroerselen van hun dominante grootmoeder. Het boek is voorzien van uitgebreide stambomen.

Philip Dröge - *Pelgrim. Leven en reizen van Christiaan Snouck Hurgronje. Wetenschapper, spion, avonturier*
G18-09, Het Spectrum 2017, 306 p.

Nederlands beroemdste en meestomstreden arabist en islamoloog staat centraal in dit prettig leesbare boek over de man die een dubbelleven leidde in dienst van zijn nieuwsgierigheid, academische eerzucht en als Nederlands spion. De schrijver, die op zoek is naar een overtuigende verklaring voor de alles verterende ambitie, de eerzucht en de gedrevenheid van de hoofdpersoon gebruikt veel kwalificaties om het karakter en de daden van de hoofdpersoon te verklaren.

P.C. Emmer - *Geschiedenis van de Nederlandse slavenhandel*
G20-08, Nieuw Amsterdam 2019, 300 p., € 22,99 (e-book € 4,99)

Over de geschiedenis van de slavernij en de slavenhandel en het Nederlandse aandeel in deze trans-Atlantische handel bestaat de laatste jaren volop discussie; er is geen gebrek aan meningen,

oordelen en aanbevelingen voor schuldbekentenissen en schadevergoedingen, maar wat zijn de historische feiten?
Met dit geheel herziene en bijgewerkte editie van een oorspronkelijk uit 2000 daterend standaardwerk, beschikt men over hét meest gezaghebbende Nederlandstalige werk op het gebied van de trans-Atlantische slavenhandel.

Roelof van Gelder - *Dichter in de Jungle*
G20-09, Atlas Contact 2018, 348 p., € 25,09 (e-book € 12,99)

Roelof van Gelder heeft naar het oordeel van de jury van de Libris Geschiedenis Prijs 2019 een spannend werk geschreven waarin dood, verderf, romantiek en tragiek elkaar afwisselen; hij schildert een tijdsbeeld en een mentaliteit.
De Schots-Nederlandse officier John Gabriel Stedman nam deel aan een strafexpeditie tegen van hun plantages weggelopen slaven en raakte geschokt door de inhumane behandeling van de slaven op de plantages. Hij schreef er een boek over dat erg populair werd vooral door de erin opgenomen illustraties. Het boek kreeg daardoor grote invloed op het denken over de slavernij.
Een deel van de illustraties is ook opgenomen in het boek van Van Gelder. Toch is dit boek geen studie over de slavernij.

Elisabeth Leijnse - *Cécile en Elsa, strijdbare freules*
G17-01, De Geus 2017, 498 p., de Libris Geschiedenis Prijs 2016

Deze dubbelbiografie gaat over twee aristocratische zussen in de decennia voor en na 1900. Cécile schreef een spraakmakende roman over vrouwenrechten en organiseerde de eerste tentoonstelling over vrouwenarbeid in Nederland. Haar huwelijk strandde, waarna ze zich in Frankrijk vestigde.
Elsa trouwde met Alphons Diepenbrock, Nederlands grootste componist sinds Sweelinck. Het boek biedt maatschappijgeschiedenis met onderwerpen als klassenbewustzijn, sociaal liberalisme, vrouwenemancipatie, literatuur, beeldende kunst en muziekleven.

Johan Op de Beeck - *Het verlies van België. De strijd tussen de Nederlandse koning en de Belgische revolutionairen in 1830*
G16-01, Overamstel 2015, 444 p.

In dit boek reconstrueert de Belgische auteur de opstand van zijn land in 1830 tegen de Nederlanders. Het liep uit op een breuk tussen de twee landsdelen die sinds 1815 het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden hadden gevormd. Aan Belgische zijde beschrijft de auteur de rol van de journalist Louis de Potter die in zijn land de republiek wilde uitroepen. Uiteindelijk werd hij, net als de koning, een verliezer in de strijd om de macht. Het is verhelderend om de opstand vanuit een Belgisch perspectief te bekijken.

Angelie Sens - *De kolonieman. Johannes van den Bosch. 1780-1844 - volksverheffer in naam van de koning*
G20-20, Balans 2019, 477 p., € 39,99 (e-book € 19,99)

Johannes van den Bosch zal bij velen bekend zijn als de stichter van de Maatschappij van Weldadigheid die op de Drentse hei koloniën stichtte, maar de man was zoveel meer. Hij was zeer overtuigd van zijn eigen gelijk en van de maakbaarheid van mens en samenleving. Hij was ook een visionaire militair, bestuurder econoom en staatsman waarbij al zijn activiteiten waren gericht op de economische en sociale verheffing van de mensen die onder zijn gezag vielen.
Tijdens zijn leven vielen hem verschillende kwalificaties ten deel, van utopisch socialist tot kille, ongeduldige manager die als een soort Macher de bevelen van de koning stipt en nauwgezet uitvoerde. In deze prettig leesbare, goed geschreven fascinerende biografie beschrijft der auteur de verschillende bezigheden van haar hoofd-persoon, onderzoekt de diverse kwalificaties en de reputatie van Van den Bosch, nuanceert waar nodig en laat het eindoordeel over aan de lezer.

20e EEUW 1900 – 2000

Gerard Aalders - *Wilhelmina. Mythe, fictie en werkelijkheid*
G19-01, Just Publishers 2018, 317 p., € 22,50

Met dit boek pretendeert de schrijver niet een nieuwe biografie over Wilhelmina te schrijven. Hij wil wel haar rol in de oorlogsjaren diepgaand onderzoeken, omdat toen de parlementaire controle ontbrak en omdat de Parlementaire Enquête Commissie (PEC), die na de oorlog het regeringsbeleid in Londen onderzocht, de rol van de koningin niet mocht of wilde onderzoeken of bespreken. In de verslagen werd zelfs haar naam niet genoemd. Hij stelt de veelvuldige Wilhelmina-verheerlijking aan de kaak en streeft naar een ontmaskering van het beeld dat de officiële biografen van haar hebben geschetst. Door de prikkelende schrijfstijl van de auteur, soms enigszins spottend, zal het boek zeker discussies uitlokken!

Anne Applebaum - *Rode hongersnood. Stalins oorlog tegen Oekraïne*
G19-02, Ambo Anthos 2018, 343 p., € 29,99 (e-book € 14,99)

Een enorme, vergeten (?) hongersnood teisterde in de jaren 1932-1934 Oekraïne. In een boeiend en overtuigend boek weet de schrijfster tot in detail aan te geven waarom en waardoor Stalin met opzet deze ramp zich in Oekraïne liet plaatsvinden. In dit aangrijpende verhaal laat de schrijfster de lezer zien welke ellende en wreedheid de ene groep een andere groep moedwillig aan kan doen. Het laat ook zien hoe terecht het is dat het moedwillig veroorzaken van een hongersnood als strijdmiddel, sinds 2018 als een oorlogsmisdaad wordt beschouwd.

Rüdiger Barth & Hauke Friederichs - *De grafdelvers. De laatste winter van de Weimarrepubliek*
G20-01, Overamstel 2018, 396 p., € 24,99 (e-book € 9,99)

De beschrijving van de hectiek van het dagelijkse politieke leven, samen met de - dan nog ongewisse - uitkomst van eigen handelen en dat van anderen voor de volgende dag, week, maand, maken dat dit boek voor een aparte leessensatie zorgt. Dat wat achteraf zo logisch lijkt, blijkt bij nadere beschouwing de zeer onzekere uitkomst te zijn van vele (mislukte) plannen en toevalligheden.
In dit boek over de laatste drie maanden van de Weimarrepubliek (nov. 1932 tot jan. 1933) ligt de nadruk op het denken en handelen van de politici en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. Dit wordt afgewisseld met ervaringen, meningen en beschouwingen van niet direct bij de onderhandelingen betrokkenen, zoals journalisten, schrijvers, kennissen en familieleden van de hoofdpersonen.
Door deze bijzondere opzet leest het boek regelmatig als een spannende thriller.

Geoffrey Best - *Churchill*
G16-03, Veen Media 2014, 503 p.

Velen zien Churchill als de grootste man uit de 20e eeuw. Vooral na zijn dood zijn ook critici opgestaan die negatief oordelen over zijn rol als oorlogsleider en in de jaren vóór en na ’40-’45. De auteur combineert een gedegen overzicht van Churchills imposante loopbaan met een evenwichtig oordeel over de kritiek. Hij komt ook met nieuwe inzichten, onder andere over zijn bijdrage na 1945 aan de Europese éénwording en zijn hardnekkig streven tot beëindiging van de Koude Oorlog.

Jan Brokken - *De Rechtvaardigen. Hoe een Nederlandse consul duizenden Joden redde*
G20-02, Atlas Contact 2018, 479 p., € 22,99 (e-book € 12,99)

Een pakkend verhaal over hoe door een individuele actie het leven van vele duizenden, volgens de auteur mogelijk wel 9 à 10 duizend Joodse vluchtelingen, kan veranderen en redden van een bijna zekere ondergang. Het is een nauwkeurig verslag van de reddingsoperatie die Jan Zwartendijk als Nederlands consul in Litouwen uitvoerde door als

een bezetene reisvisa/documenten uit te schrijven voor Joden die daardoor nog net via de Sovjet-Unie aan de klauwen van de nazi's wisten te ontkomen. Als in een thriller pluist Jan Brokken alle sporen van de vluchtelingen uit om achter de waarheid van het (te) lang verborgen gehouden verhaal te komen.
Het werk van Jan Zwartendijk is pas 20 jaar na zijn dood erkend. Hij kreeg de titel: "rechtvaardige onder de volken".

Ian Buruma - *1945. Biografie van een jaar*
G20-05, Olympus Atlas Contact, 2018 357 p., € 15,00 (e-book € 9,99)

Na korte 'vredeseuforie' wordt men alom geconfronteerd met een soms gruwelijke chaos. Vanuit Duitsland willen 8 miljoen displaced persons terug naar huis en 11 miljoen Polen, Tsjechen en Duitsers worden hun land uitgejaagd omdat de grenzen zijn verlegd. De toekomst van Joodse overlevenden van de concentratiekampen is vaak onzeker. In Frankrijk en Italië neemt de bevolking tegen collaborateurs op grote schaal het recht in eigen hand. Overal wordt honger geleden - vooral in Oost-Europa - en er sterven daardoor miljoenen mensen. In China, Maleisië en Korea ontstaan burgeroorlogen; in Nederlands-Indië een koloniale oorlog. Eind 1945 zien we een begin van herstel en maken de geallieerden in Duitsland en Japan een begin met een meer democratische samenleving. Een goed geschreven boek dat een 'vergeten tijd' tot leven brengt.

Nigel Cliff - *Moskouse nachten. Hoe een man en zijn piano de Koude Oorlog veranderden*
G18-07, Het Spectrum 2017, 415 p.

In 1958 won de Amerikaan Van Cliburn verrassend het Tsjaikovski Piano Concours in Moskou. Hij won de harten van de Sovjetburgers en werd een gevierd persoon in de Verenigde Staten. Als een culturele vredesapostel speelde hij een unieke rol in de politiek tussen beide landen. In vlotte, soms hilarische stijl combineert de auteur de biografie van de pianist met een uitgebreid relaas over de politieke gebeurtenissen tijdens de Koude Oorlog tussen Oost en West.

Frank Dikötter - *De Culturele Revolutie. Een Volksgeschiedenis, 1962-1976*
G17-04, Unieboek, Het Spectrum 2016, 381 p.

In dit boek – in feite het laatste deel van een trilogie - schetst de schrijver met behulp van eerder niet toegankelijke bronnen minutieus en nauwkeurig de binnenlandse ontwikkelingen in China van 1962 tot 1976. Er ontstaat een onthullend beeld over de werkwijze van Voorzitter Mao en zijn omgeving. Door te laten zien hoe de decollectivisatie van onderaf een onbedoeld gevolg was van de jaren van gewelddadige zuiveringen en diepgewortelde angst, plaatst Dikötter China's meest tumultueuze tijdperk in een nieuw licht.

Theo Gerritsen - *Rauter. Himmlers vuist in Nederland*
G20-10, Boom 2017, 616 p., € 39,90 (e-book € 23,00)

De biografie van Rauter is een fascinerend portret geworden van een nazi die op geen menselijk trekje te betrappen viel. Niet voor niets worden er over Rauter, i.t.t. de andere Duitsers, geen grappen gemaakt.
Rauter werd diep gehaat. Hij was zichtbaar en manifest aanwezig. Hij was geen schrijftafel-moordenaar die verder niet betrokken was bij de uitvoering van de moorden, maar hij was er rechtstreeks voor verantwoordelijk. Onder allerlei bekendmakingen van de Duitse politie, die de baas was over de Nederlandse politie, stond de naam van Rauter. Onder vele doodsvonnissen stond zijn handtekening. Wreedheden en deportaties werden in zijn naam begaan.
De auteur - die tien jaar aan dit boek heeft gewerkt - schetst de ontwikkeling van de man die tot zijn laatste snik met bijkans monomane toewijding als overtuigd nationaalsocialist en antisemiet de bevelen van Himmler rücksichtsloos uitvoerde en de consequenties van zijn gedrag zonder enige reserve accepteerde. Het boek is een belangrijke aanvulling op de beeldvorming van toonaangevende bezettingsautoriteiten.

Thomas Harding - *Het huis aan het meer. Eén huis. Vijf families. Honderd jaar Duitse geschiedenis*
G19-08, De Arbeiderspers 2017, vierde druk, 385 p., € 23,99 (e-book € 13,99)

Dit boek heeft terecht als ondertitel *Eén huis. Vijf families. Honderd jaar Duitse geschiedenis.* De schrijver beschrijft de lotgevallen van de steeds wisselende bewoners van een (zomer)huis aan de Gross Glienicker See vlakbij Berlijn. Zijn verhaal weerspiegelt de 'grote' Duitse geschiedenis van de twintigste eeuw: de 'goede oude tijd', de opkomst van de nazi's, de Jodenvervolging, de oorlog, de DDR periode en de Duitse eenheid. We maken het mee door de ogen van gewone mensen die meegesleept werden door gebeurtenissen waar de meesten weinig greep op hadden. Het boek is voorzien van duidelijke stambomen, goede kaarten, plattegronden en foto's.

Rob Hartmans - *De revolutie die niet doorging. De tragedie van Troelstra - november 1918*
G20-13, Omniboek 2018, 194 p., € 20,00 (e-book € 9,99)

Dit boek beschrijft de blunder van SDAP-leider Troelstra toen hij in november 1918 probeerde de macht te grijpen - hoewel andere partijleiders ertegen waren en de SDAP bij recente Kamerverkiezingen slechts 22 van de 100 zetels had behaald.
Hij meende dat na het einde van de oorlog en het aftreden van de Duitse keizer in Nederland de tijd was gekomen voor een 'greep naar de macht van de arbeidersklasse'. Zijn poging faalde jammerlijk door een tactisch optreden van de regering en omdat zijn aanhang niet revolutiebereid bleek. De apotheose was een massale manifestatie op het Malieveld waar de koningin triomfantelijk werd rondgereden. Troelstra's optreden leidde er wel toe dat regering en parlement snel de 8-urige werkdag invoerden en andere progressieve sociale wetgeving!

Ingrid Hoogendijk - *Ons gaat het in ieder geval nog goed. Een Nederlandse familie in Oost-Pruisen 1920-1946*
G19-09, Thomas Rap 2018, 412 p., € 22,99 (e-book € 12,99)

De familie Hoogendijk vestigt zich in een zeer roerige periode in Duitsland. Uiteindelijk in een gebied ver weg van Nederland, Oost-Pruisen. Ze worden grootgrondbezitter en landgoedeigenaar. Het boek ontleent zijn kracht vooral aan de lange briefcitaten die de schrijfster - op knappe wijze - gebruikt. Het leven, denken en doen van de familie Hoogendijk in de jaren 1920-1946 krijgt daardoor een duidelijk beeld. Als lezer onderga je vooral vanaf eind 1944 de ondergang, de ellende, de rolwisseling dader/slachtoffer en de naakte strijd om het bestaan van het individu en zijn/haar gezin. Een zeer indrukwekkend verhaal.

Janine Jager - *Hoe komen wij heelhuids uit deze hel. Nederlanders in revolutionair Rusland*
G18-14, Atlas Contact 2017, 227 p.

Honderden Nederlanders, van wie velen in Rusland waren geboren en getogen, maakten in 1917 de omverwerping van het tsarenregime en de daaropvolgende Oktoberrevolutie mee leidend tot de vorming van de Sovjet-Unie. De meesten dachten dat de revolutie wel zou overwaaien, maar toen dat niet zo bleek te zijn, zaten zij in de val. Jager beschrijft hoe zij probeerden te overleven en te ontsnappen uit het socialistisch paradijs in opbouw.

Jan Konst - *De Wintertuin. Een Duitse familie in de lange twintigste eeuw*
G19-12, Balans 2018, 329 p., € 22,99 (e-book € 11,99)

In dit boek beschrijft de auteur de geschiedenis van zijn Duitse schoonfamilie vanaf 1871 tot en met de Wende. De auteur kon beschikken over het uitgebreide familiearchief dat lag opgeslagen in het huis van zijn schoonmoeder in Weinböhla (gelegen in de voormalige DDR). Dit maakte het mogelijk een uniek, persoonlijk en indringend beeld te schetsen van de lotgevallen van vier generaties van één familie tegen de achtergrond van 130 jaar Duitse

geschiedenis. Hoe zag hun leven eruit tijdens het keizerrijk, de Eerste Wereldoorlog, de Hitlerjaren, de Tweede Wereldoorlog, de Russische bezetting, de DDR tijd en de Wende? De auteur neemt ons mee op zijn zoektocht naar de veelbewogen geschiedenis van de twintigste eeuw, beleefd door gewone mensen.

Selma Leydesdorff - *Sasha Pechersky. De Russische soldaat die de opstand van Sobibor leidde*
G19-15, Prometheus 2018, 298 p., € 25,99

Lange tijd was de naam Sobibor in Nederland nagenoeg onbekend, ondanks dat 35.000 Nederlandse Joden, 1/3 van alle slachtoffers, in dat kamp werden vermoord. Het overlijden van Selma Wijnberg (4 december 2018) bracht Sobibor weer volop in de aandacht. Op 14 oktober 1943 leidde Aleksandr ‘Sasha' Pechersky een massale ontsnapping uit het vernietigingskamp Sobibor in Polen, de enige succesvolle opstand van gevangenen in de Tweede Wereldoorlog. Pechersky kreeg hiervoor later nooit de publiekelijke erkenning die hij verdiende. De auteur beschrijft gedetailleerd de gruwelijke behandeling die Joden, Russische krijgsgevangenen (al dan niet van Joodse afkomst) en gewone burgers in Oost-Europa ondergingen. Zij biedt een fascinerend inzicht in een cruciale periode in de geschiedenis. Haar soms ontluisterende verhaal benadrukt dat de Joden niet passief waren tegenover het Duitse geweld. Daarom is het verhaal van Pechersky belangrijk om te vertellen.
Een bijzondere biografie van een vergeten held, gebaseerd op niet eerder gebruikte documenten en interviews met ooggetuigen.

Ad van Liempt - *Gemmeker. Commandant van Westerbork*
G20-16, Balans 2019, 338 p., € 39,95 (e-book € 17,99)

In de van hem bekende boeiende schrijfstijl schreef Van Liempt een indringende biografie van Albert Konrad Gemmeker, de voorbeeldige, altijd gehoorzame, plichtsgetrouwe ambtenaar die als commandant van het kamp Westerbork verantwoordelijk was voor de deportaties naar de vernietigingskampen in het oosten van tienduizenden Nederlandse Joden, voor wie hij naar eigen zeggen goed zorgde, o.a. door verbeteringen door te voeren in hun leefomstandigheden in het kamp, door te zorgen voor sport en ontspanning, cabaret- en theatervoorstellingen en voor een goed geoutilleerd ziekenhuis, maar die hij ook onverbiddelijk naar het oosten stuurde wanneer het bevel daartoe kwam. Hij heeft altijd volgehouden niets te hebben geweten over het lot van de weggevoerde Joden, maar Van Liempt weet, zich baserend op vele getuigenverklaringen, zeer aannemelijk te maken dat Gemmeker wel degelijk wist van hun lot.

Geert Mak - *Grote verwachtingen. In Europa 1999 - 2019*
G20-19, Atlas Contact 2019, 528 p., € 29,99 (e-book € 14,99)

Dit boek is een vervolg op het succesvolle *In Europa. Reizen door de twintigste eeuw* uit 2004 van dezelfde auteur. De aanpak is hetzelfde als destijds: hij geeft knappe beschrijvingen en analyses die hij combineert met boeiende interviews en sfeerschetsen. Het grote verschil is dat het vorige boek afsloot met een uitgesproken optimistische visie op de toekomst, terwijl in dit boek een bezorgde stemming overheerst. Het is alsof de auteur diep is teleurgesteld door wat er is gebeurd met zijn geliefde Europa en dat hij soms zijn hart vasthoudt voor wat er voor ons ligt. Maar waar het vorige boek wellicht te zelfvoldaan en optimistisch was, is het in dit boek niet allemaal kommer en kwel, want de gebeurtenissen en de analyses laten voldoende aanzetten zien voor een keer ten goede.
Bovendien besef je dat door de grote veranderingen van de huidige tijd veel mensen zich onzeker voelen en positieve trends vaak lang verborgen blijven. Kortom, het boek geeft volop stof om over na te denken en te discussiëren. Het is vlot geschreven en uitermate leesbaar.

Margaret MacMillan - *Vredestichters. De verdragen van Versailles en Parijs. 1919*
G20-18, Omniboek 2019, 585 p., € 29,99 (e-book € 9,99)

De verfrissende hoofdgedachte van dit boek: de vredes van Versailles en andere Parijse voorsteden zijn niet de hoofdoorzaak van de Tweede Wereldoorlog. Dat levert een zeer leesbaar, fascinerend verhaal op.
De hoofdpersonen: Wilson, Lloyd George, Clemenceau en Orlando worden met hun politieke en persoonlijke sterke en zwakke kanten zeer levendig neergezet. De chaos waarin de vredes tot stand komen wordt, smeuïg, tussen de gebeurtenissen door gevlochten.
Geen droge opsomming van zaken, maar een zeer ingeleefd verhaal over hoop, vernieuwing, falen en verwarring.
De verhalen over het politieke gekonkel om vooral eigen voordeel binnen te halen zijn zeer fascinerend. Het ongekende "witte" superioriteitsgevoel, de enorme onkunde en gebrek aan kennis over landen en volken bij de hoofdrolspelers slaan de lezer regelmatig met verbijstering.
De auteur slaagt erin om haar conclusie goed te onderbouwen en hoopvol te eindigen.

Alexander Münninghoff - *De stamhouder. Een familiekroniek*
G15-12, Prometheus-Bert Bakker 2015, 330 p.

Meeslepend beschrijft de auteur de soms scandaleuze geschiedenis van zijn familie. Voor de Tweede Wereldoorlog bouwde zijn grootvader in Letland een zakenimperium op. In 1939 vluchtte hij naar Nederland, waar hij opnieuw succes in zaken had. Tijdens de oorlog onderhield hij contacten met zowel de Engelsen als de Duitsers. De auteur werd als jongen door zijn inmiddels gescheiden moeder naar Duitsland ontvoerd, maar zijn grootvader liet hem kidnappen naar Nederland, waar hij verder opgroeide.

Daniel Schönpflug - *1918. Het jaar van de dageraad*
G19-20, De Bezige Bij 2017, 304 p., € 25,99 (e-book *€ 14,99)*

In de vorm van collages geeft de auteur in boeiende stijl weer hoe een twintigtal personen de jaren rond 1918 hebben beleefd, zich hebben herinnerd, geduid en vanuit hun persoonlijke optiek hebben beschreven. Aan het woord komen bekende en minder bekende personen, politici, militairen, kunstenaars, schrijvers, vrijheidsstrijders, idealisten en teleurgestelden. Hun persoonlijke visie op de gebeurtenissen is ontleend aan hun zelfportretten in autobiografieën, memoires, dagboeken en brieven, omlijst door feitelijke gegevens.

Henk Schulte Nordholt - *China en de barbaren. Het verzet tegen de westerse wereldorde*
G17-10, Querido 2016, 419 p. 🕮🕮

In dit knap en scherpzinnig geschreven boek geeft de schrijver niet alleen een compact overzicht van de eeuwenoude geschiedenis van het Hemelse Rijk. Hij maakt ook duidelijk hoe dit glorieuze verleden en het verlangen het te herstellen een dikke rode draad vormt in de buitenlandse politiek van de huidige Chinese leiders in hun omgang met de omringende landen en de Verenigde Staten. Het boek is onmisbaar voor wie meer wil weten over China en zijn geschiedenis en mogelijke toekomst.

Robin te Slaa - *Wat is fascisme? Oorsprong en ideologie*
G18-20, Boom 2017, 271 p. 🕮🕮

In een doorwrocht betoog, waarin vele schrijvers en hun ideeën de revue passeren, zoekt de schrijver naar de historische wortels van het fascisme en het nationaalsocialisme en beschrijft hij de 20^{e} eeuwse verschijningsvormen. Fascisme en nationaalsocialisme kunnen niet langer afgedaan worden als negatief ingestelde anti-bewegingen, maar hadden, ondanks onderlinge verschillen, respectabele intellectuele wortels en een afgerond wereldbeeld. Fascisme was geen historisch bedrijfsongeval, maar is geworteld in onze cultuur en geschiedenis.

Hubert Smeets - *De wraak van Poetin. Rusland contra Europa*
G17-12, Prometheus Bert Bakker 2015, 342 p.

Een zeer informatief boek om inzicht te krijgen in de achtergrond van Poetins optreden in de laatste jaren. Eigenlijk gaat het over de ondergang van de Sovjet-Unie onder Gorbatsjov en Jeltsin en de

poging van Poetin te komen tot een soort ‘revival’, een herstel van Rusland in oude glorie. Smeets wijst ook op de structurele oorzaken van Ruslands huidige harde opstelling tegen Europa keert. Rusland moet volgens Poetin weer een macht van betekenis worden in Europa en de ‘herovering’ van de Krim is waarschijnlijk slechts een eerste stap.

Alexander Waugh - *De Wittgensteins. Geschiedenis van een excentrieke familie*
G14-15, De Bezige Bij 2008, 357 p.

Het boek gaat over het wel en wee van de steenrijke Weense familie Wittgenstein in de periode rond de beide wereldoorlogen. Vader Karl was grootindustrieel en kunstmecenas. Drie van zijn zonen pleegden om verschillende redenen zelfmoord. De twee andere zonen werden wereldberoemd, Paul als eenarmige pianist en Ludwig als filosoof in Cambridge. Hoewel katholiek opgevoed, werd de familie in de Nazitijd als joods bestempeld, maar na veel gesteggel en tegen inlevering van een belangrijk deel van hun kapitaal met rust gelaten.

Annejet van der Zijl - *De Amerikaanse prinses*
G17-16, Querido 2016, 239 p.

Het levensverhaal van de Amerikaanse Allene Tew (1872-1955) neemt ons mee door een stukje Amerikaanse en Europese geschiedenis. Verrassend is de rol die zij speelde bij het huwelijk van Bernhard en Juliana. Haar leven ging niet over rozen. Ze verloor haar drie kinderen en versleet vijf echtgenoten maar haar motto bleef ‘houd altijd moed!’

DOOR DE EEUWEN HEEN

Marc Jansen - *Grensland. Een geschiedenis van Oekraïne*
G14-21, Van Oorschot 2014, 269 p.

Terwijl de crisis rond de Krim in het voorjaar van 2014 naar een hoogtepunt liep, verscheen dit uiterst informatieve boek over Oekraïne, een waarlijk grensgebied waarvan grote delen eeuwenlang onder invloed stonden of werden overheerst door buurvolken zoals Litouwers, Polen, Kozakken, Tataren, Oostenrijkers en Russen.

Serhii Plokhy - *Het verloren koninkrijk. De geschiedenis van Rusland van 1470 tot heden*
G19-17, Spectrum 2018, 457 p., € 32,99 (e-book € 14,99)

Het verloren koninkrijk is een uitstekend boek voor de geïnteresseerde lezer.
Dit boek geeft een uitleg van de aanhoudende drang van de tsaren en de Sovjet-Unie tot expansie. Het geeft interessante antwoorden op identiteits- en natievorming. Het boek is vooral geschreven vanuit het perspectief van Oekraïne met een licht provocerende ondertoon. Deze manier van schrijven, vanuit een duidelijk Oekraïens standpunt, maakt het lezen boeiend. Het boek wil een duidelijk antwoord zijn op de politiek van Poetin. De auteur betoogt dat in het najagen van een mythe Rusland de weg naar een modern staatswezen is kwijtgeraakt en zo zelf een “Verloren Koninkrijk” is geworden. De schrijver toont overtuigend aan dat die politiek berust op een uitgevonden en moeizaam in stand gehouden mythe.

Chris Quispel - *Anti-Joodse beeldvorming en Jodenhaat*
G17-08, Verloren 2015, 287 p. 📖📖

Deze studie maakt pijnlijk duidelijk hoezeer het antisemitisme samenhangt met de Europese christelijke samenleving. De haat tegen de Joden ontstond in het Midden-Oosten, maar verdiepte zich door de harde kritiek van de apostel Paulus en de vroege kerkvaders. De Joden hadden immers Jezus Christus gekruisigd. Naast de Rooms-Katholieke Kerk zette ook de Reformatie zich scherp af tegen het Joodse geloof. In later eeuwen leek het antisemitisme af te zwakken, maar in de 19e en 20e eeuw leefde het in Europa op, feller dan ooit. De studie leert ons hoezeer dat samenhing met de industrialisatie en modernisering van onze samenleving.

Opmerkelijk zijn ook de overeenkomsten tussen het antisemitisme en het hedendaagse anti-islamisme.

Verantwoording van de boekenlijst
De keuzelijst is samengesteld door de Werkgroep Geschiedenis van Senia, waarin dit jaar deelnamen Erica Boersma, Marion van Bussel, Tjeerd Doevendans, Martien Rietbergen, Bert Timmerman (voorzitter) en Cees de Voogd.

Beschikbaarheid
De keuzelijst wordt vastgesteld in het jaar voorafgaand aan het moment dat leesgroepen de keuze maken teneinde de werkgroep leden de tijd te geven de leeswijzers samen te stellen. Dit leidt ertoe dat boeken die verschenen vanaf medio 2020 niet meer in de keuze van deze lijst werden meegenomen, maar mogelijk wel voor de lijst van volgend jaar.
Bij het uitbrengen van deze keuzelijst (maart 2021) zijn de nieuwe boeken die op de lijst voorkomen verkrijgbaar tegen de daarbij vermelde prijzen. We kunnen niet garanderen dat verkrijgbaarheid en prijzen zo blijven gedurende het seizoen 2021-2022.

Boekenprikbord Senia
We stimuleren de uitwisseling van boeken via het boekenprikbord op de website www.senia.nl.

Vragen of reacties
Als de leeswijzer vragen oproept, of als u een reactie wilt geven, kunt u een e-mail sturen aan de Werkgroep Geschiedenis: geschiedenis@senia.nl.

Laatste versie: 6 mei 2021.